

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 2

Relationship between Transformational Leadership and Student
Support System Management of School under the Secondary
Educational Service Area Office 2

จงรักษ์ เงินพุ่ม

Jongrak Ngoenpum

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Education, Kasetsart University

Email: rakpsy@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 2) ศึกษาระดับการ
บริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 2 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการ
บริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 2 ประชากร ได้แก่ ครูหัวหน้าผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2560
จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 52 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 52 คนได้รับแบบสอบถาม
กลับคืนมาจำนวน 44 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.61 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

252 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2561)

ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า 1)ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก 2)การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3)ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

This research was aimed at 1) investigating the level of transformational leadership of the administrators in schools under the Secondary Educational Service Area Office 2, 2) investigating the level of management of student support system in schools under the Secondary Educational Service Area Office 2, and 3) investigating the relationship between the transformational leadership and the management of student support system in schools under the Secondary Educational Service Area Office 2. The population used in this study included 52 head teachers responsible for the student support system in 52 schools under the Secondary Educational Service Area Office 2 during the academic year 2016 and acquire 44 questionnaires which accounted for 84.61%. The instrument used in this research was a rating scale questionnaire. The statistic values used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The data were analyzed by computer software.

The research found that 1)The transformational leadership of administrators in schools under the Secondary Educational Service Area Office 2 in overall and individual aspects was at a high level;2)The management of student support system in schools under the Secondary Educational Service Area Office 2 in overall and individual aspects was at a high level; and 3)The correlation coefficient between the transformational leadership and the management of student support system of administrators in schools under the Secondary Educational Service Area Office 2 was positive at high level.

Keywords: Transformational Leadership; Student Support System Management

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจทั่วโลก ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องเร่งรัดพัฒนา ศักยภาพของประชากรให้พร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก การศึกษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่ประชากรได้รับการศึกษาที่เหมาะสม และทั่วถึงประเทศนั้นก็จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาเกือบทุกด้าน (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2544) การปฏิรูปการศึกษาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทั้งในเชิง ความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ความร่วมมือและภาวะผู้นำในการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (สุรัฐ ศิลปอนันต์, 2543)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จ ผู้บริหารที่ให้ความสนับสนุนบุคลากรในการทำงานให้กำลังใจติดตามถามข่าวคราว ทำให้บุคลากรรู้สึกอุ่นใจ และมีกำลังใจในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการทำงานผู้บริหารควรเข้าใจกระบวนการกระจายงานให้บุคลากรทำงานอย่างทั่วถึงและเป็นที่ปรึกษา สามารถให้คำแนะนำเพื่อให้บุคลากรมีความมั่นใจในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) เป็นที่นำที่มีวิสัยทัศน์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และมีทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง (จันทนา ประสานทรัพย์, 2559) ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงในการการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ คือ โรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และองค์กรศาสนา (อ่อนจันทร์ นุชบุรณ์, 2559)

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของ Yukl, Bass and Avolio พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงย่อมทำให้ประสิทธิผลองค์กรสูงขึ้นใน สภาพการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่องค์กรมีข้อจำกัดและมีความจำเป็นอื่น ๆ (Yukl, Bass and Avolio อ้างใน ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม, 2538) และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของกิตติมา บุญรักษา (2558) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาไปในทางบวก ดังนั้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นการบริหารที่สำคัญสามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในสังคมยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดในเกือบทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ประเพณีวัฒนธรรม

การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546)

นโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงเวลาที่ผ่านมา มีผลกระทบต่อค่านิยมที่มุ่งเน้นการแข่งขันการหาเงิน และการบริโภคแบบตัวใครตัวมันทำให้เกิด ปัญหาด้านสังคมตามมาอย่างมากมาย เช่น เด็กยากจน ปัญหาทุพโภชนาการ การมีไอคิวเฉลี่ยต่ำ การเสพติด บุหรี่ สุรา สารเสพติดและอบายมุขต่างๆ พฤติกรรมก้าวร้าว การหมกมุ่นเรื่องเพศ ความบันเทิง การใช้จ่ายใช้สอยที่ฟุ่มเฟือย การอยู่ในสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นพิษมากขึ้น ปัญหาด้านสุขภาพ สภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วล้วนเป็นผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชนที่ได้รับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549) จึงต้องมีแนวทางในการแก้ปัญหา คือ การให้ความรู้ ปลุกฝังค่านิยมที่ดีและให้คำปรึกษาที่เหมาะสม (บุชิตร์ โมฆรัตน์, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและในฐานะที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนได้เล็งเห็นว่า ภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นต่อ เด็กและเยาวชนอย่างมากมาย จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต จึงมีนโยบายสำคัญในการสร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการเพื่อแก้ไขปัญหานี้โดยได้จัดให้มี ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงานอยู่ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อ ด้วยเหตุนี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนา และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ตามความคิดเห็นของครูหัวหน้าผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการ และพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะเป็นการช่วยป้องกันและแก้ปัญหาเด็กและ เยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่แสดงตัวแปรทั้งหมด และขอบเขตประชากรตามลำดับดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของ Bass and Avolio, (1994) แบ่งลักษณะภาวะผู้นำได้ดังนี้ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ 2) การกระตุ้นทางปัญญา 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2546) แบ่งการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไข 5) การส่งต่อนักเรียน

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูหัวหน้าผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2560 จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 52 โรงเรียน จำนวน 52 คน

วิธีดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษา และสร้างข้อคำถามที่จะนำไปใช้ในแบบสอบถาม
2. ยกร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา ตามกรอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความ เป็นปัจเจกบุคคล

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเพื่อให้ทราบถึงระดับคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การหาคุณภาพเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษาจำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาจำนวน 4 ท่านเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดลองเก็บข้อมูล (try out) กับครูโรงเรียนที่มีใช้ประชากร จำนวน 50 คน เพื่อทดสอบค่าความเชื่อถือ

ได้ของแบบสอบถาม โดยนำผลของข้อมูลเฉพาะที่มีการวัดมาตราส่วนประมาณค่า มาหาค่าความเชื่อมั่นตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการทดลองแบบสอบถาม (try out) และหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม พร้อมส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายในหนึ่งเดือนทางไปรษณีย์
3. ตรวจสอบ และคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป และหากพบว่าโรงเรียนยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอีกครั้ง และส่งไปทางไปรษณีย์ด่วน (EMS)
4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามประเด็นการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การแปลผลข้อมูลของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

3.วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย การแปลผลข้อมูลของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4.วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) ของ Pearson ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูหัวหน้าผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 93.20) อายุน้อยกว่า 35 ปี (ร้อยละ 38.60) วุฒิมัธยมศึกษาชั้นปรีญาโท (ร้อยละ 54.50) และประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 47.70) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาสูง มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์การทำงานค่อนข้างมากสามารถสนับสนุนการดูแลระบบดูแลช่วยเหลือในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติในอันดับสูงสุด คือการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ส่วนด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด

ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมและ จำแนกเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการ ส่งเสริมพัฒนานักเรียน รองลงมาคือ ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา ส่วนด้านการ ส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับ การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 จากการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการ บริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 2

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (ดังแสดงในตาราง ที่ 1) พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ใน ภาพรวมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำสู่การเปลี่ยนแปลง ด้าน การคำนึงถึงปัจเจกบุคคลมีความกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงสุด ($r = 0.884$) รองลงมาคือ การสร้างแรงบันดาลใจ ($r = 0.839$) การกระตุ้นทางปัญญา ($r = 0.798$) การมี อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($r = 0.741$)

การอภิปรายผล

จากการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ผู้ศึกษา มีการอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

จากผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับ กิตติมา บุญรักษา (2558) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยพบว่าด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่น่าเคารพนับถือและเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด อย่างไรก็ตามผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการควบคุมอารมณ์แม้ในภาวะวิกฤติ มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษเป็นผู้มีประสบการณ์และเป็นที่ยอมรับในทางการบริหารอย่างไรก็ตามภารกิจของโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษมีค่อนข้างมากจึงอาจมีแรงกดดันในการทำงานและทำให้มีผลต่อการควบคุมอารมณ์ในภาวะวิกฤติ

นอกจากนี้ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานเพื่อวิสัยทัศน์ขององค์กร มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุดและมี 2 รายการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง คือ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครูแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ และ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงบันดาลใจให้ครูทำงานเป็นทีม ทั้งนี้อาจเนื่องจากโครงสร้างการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีลำดับขั้นการบังคับบัญชา ทำให้ครูอาจเข้าไม่ถึงผู้บริหารสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ครูทำงานเป็นทีมหรือกระตุ้นให้ครูแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ได้อย่างทั่วถึง

2. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

จากผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด และผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับครูที่ปรึกษาในการทำความรู้จักนักเรียนทุกคนอย่างใกล้ชิดเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือผ่านกิจกรรมโฮมรูม อีกทั้ง

ผู้บริหารสถานศึกษาอาจมีการกระจายอำนาจการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับต่างๆ และโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษอาจมีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาที่หลากหลาย จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาได้ไม่ทั่วถึง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดย การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

จากผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูงทุกด้านโดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับด้านการส่งต่อนักเรียน สูงที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่าด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์กับการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงสุด รองลงมาคือ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามลำดับ สอดคล้องกับ กิตติมา บุญรักษา (2558) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำให้ทุกภาคส่วนเห็นเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนร่วมกัน อีกทั้งงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานที่ต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการส่งต่อนักเรียนซึ่งผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจไม่สามารถดำเนินการได้เองโดยลำพังแต่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง แนวทางการดำเนินงาน และพัฒนาระบบการส่งต่อนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จากการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวม และจำแนกเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน อย่างไรก็ตามด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงบันดาลใจให้ครูเห็นเป้าหมายในการทำงานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนร่วมกัน สร้างความภาคภูมิใจในผลสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียน กระตุ้นให้ครูแก้ไขปัญหาของผู้เรียนที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีมเพื่อแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้อย่างทัน่วงทีและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูจัดทำข้อมูลของนักเรียนที่ยากต่อการช่วยเหลือ และนำข้อมูลมาคัดกรองเพื่อจัดทำข้อมูลเชิงลึกอย่างรอบด้าน รวมถึงจัดทำข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการส่งต่อนักเรียนและสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

จากการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า การคำนึงถึงปัจเจกบุคคลมีความสัมพันธ์กับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงสุด ผู้บริหารควรเอาใจใส่ให้คำปรึกษาแก่ครูเป็นรายบุคคล มอบหมายงานตามความสามารถของครู รับฟังความต้องการของครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาร้อยครั้งต่อไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาและเกี่ยวข้องกับกรวิจัยดังต่อไปนี้

จากการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจมีค่าเฉลี่ยอันดับต่ำสุด ดังนั้น การศึกษาร้อยครั้งต่อไปควรศึกษา แนวทางการสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นอกจากนี้ ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงทุกด้านโดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับด้านการส่งต่อนักเรียนสูงที่สุด แต่ผลการวิจัยพบว่าด้านการส่งต่อนักเรียนมีระดับการปฏิบัติ อันดับต่ำสุดจึงควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งต่อนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง: References

กรมสามัญศึกษา. (2544). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

Department of Education (2001). *Administrative Systems Help Students in School Education Department*. Bangkok: The Religious Publishers.

กิตติมา บุญรักษา. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. *Veridian E-Journal, Slipakorn University*, 8(2), 337-351.

Boonraksa, K. (2015). Leadership of Administrators Affecting Management on Student Care and Support System of School in the Primary Phetchaburi

Educational Office Service Area 2 . *Veridian E-Journal, Slipakorn University*, 8(2), 337-351.

จันทนา ประสานทรัพย์. (2559). รูปแบบภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารโรงเรียนแกนนำ การจัดการเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 4(2), 134-143.

Prasanchup, J. (2016). Leadership Model for Co-Learning Network School of the School Administrator, Under Suphanburi Primary Educational Service office Are I. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 134-143.

สุรัฐ ศิลปอนันต์. 2543. *กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.

Silpa-anan, S. (2000). *The School Reform Process*. Bangkok: Gurusapha.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2544). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. นนทบุรี. มสธ.

Visalaporn, S. (2001). *Management Involvement*. Nonthaburi: Sukhothai thammathirat Open University.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

The Office of the Basic Education. (2004). *Instructor's Guide to Network Management support*. Bangkok: Organization of Delivery and Parcel.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 - 2549)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

Commission of National Education. (2002). *The National Education Plan (B.E.545-2549)*. Bangkok: Prigwan Graphics.

อ่อนจันทร์ นุชบุรณ์. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 4(2), 104-119

Nuchaboon O. (2016). Administrative Network of Knowledge Management Model for Organizational Learning School under Suphanburi Primary Educational Service Are Office II. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 104-119

Bass, B.M., & Avolio, B.J. (1994). *Improving organizational effectiveness through Transformational leadership*. Newbury Park, CA: Sage.

Bennis, W.G., & Nanus, B. (1985). *Leader: The strategies for taking change*. New York: Harper & Row.

Bovee, C.L. (1993). *Management*. New York: McGraw-Hill.

Daft, R.L. (1994). *Management*. (3rd ed.). Fort Worth, The Dryden Press.

